

výstižně, že „je ČSF skutečně ‚nejsvobodnější‘ kinematografií na světě, neboť žádný jiný producent by si nemohl dovolit vyrábět takové procento děl, o nichž se předem předpokládá, že jsou určeny jen náročným divákům“.³⁵ Pravý, ideologický důvod nespokojenosti odhaluje však v témže materiálu uvedená citace Procházkova názoru z předchozího roku na Němcův film, přičemž zároveň je jí nenápadně denuncován oponent ve vlastních řadách.

„Úpravám“ bylo vystaveno např. i komorní manželské drama Antonína Kachlíka *Třiatřicet stříbrných křepelék* (1964), umocňující bezvýchodné hrdinčiny pocity depresivní atmosférou vojenských manévřů za karibské krize, a také psychologický snímek Ladislava Helgeho o „problémové mládeži“ *První den mého syna* (1964). Stažen z distribuce byl druhý dětský film Pavla Hobla *Za pět minut sedm* (1964) za kritiku podlézavosti vůči papalášům, nepovolen k promítání zůstal dokument Jaroslava Šikla *Osudy* (1964), dotýkající se režimního malíře Jana Čumpelíka. Po připomínkách upravovali Milan Uhde a Zbyněk Brynych nejprve ve scénáři a pak i v konečném sestřihu svůj film *Souhvězdí Panny* (1965) z vojenského prostředí – nelibost schvalovatelů vyplývala z „míry vkusu tzv. milostných scén“.³⁶ Na Slovensku podlehl zázkazu např. celovečerní paradokument Jozefa Zachara *Psychodráma* (1964), odhalující ideologickou manipulaci jako příčinu duševních traumat jedince, středometrážní stříhový film Antonína Navrátila a Rudolfa Urce *Maličká ríša*

Psychodráma (Jozef Zachar, 1964): v hlavní roli „hry pacientů a lékařů“ v psychiatrické léčebně ve Šternberku u Olomouce se představil Viktor Vrabec

35) Tamtéž, s. 165.

36) Tamtéž, s. 178.

Plakát k filmu Antonína Kachlíka *Třiatřicet stříbrných křepelék* (1964) vytvořil Jiří Hilmar

Natáčení závěrečné scény *Sedmikrásek* (1966), v níž padající lustr definitivně pohřbí snahu hrdinek dát dohromady to, co předtím zničily. Uprostřed kameraman Jaroslav Kučera, vlevo Jitka Cerhová jako Marie I, zády režisérka Věra Chytilová. Dole dvě z provokativních situací filmu, který je vyzývavě „věnován těm, kteří se rozhořčují pouze nad pošlapaným salátem“.

(1965), stopující ideologické a psychologické souvislosti existence slovenského fašistického státu,³⁷ či Hanákovy esejistické reflexe současnosti *Přišel k nám Old Shatterhand* (1966) a *Omša* (1967).³⁸

Nejhlasitěji a nejostudněji zazněla však v těchto a mnoha jiných střetech poetiky s politikou interpelace poslance Jaroslava Pružince 17. května 1967 v Národním shromáždění, podaná jménem jedenadvaceti stejně smýšlejících kolegů. Podobenství *O slavnosti a hostech* a *Sedmikrásky* (Věra Chytilová, 1966) v ní byla označena za „zmetky“, které „nemají s naší republikou, socialismem a ideály komunismu nic společného“, a jejich tvůrci rovnou za královsky placené „vnitřní nepřátele“. Příznačné je, že v inkvizitorsky primitivním vystoupení se jedním dechem konstatuje, že oba filmy budou mít podle oznámení Literárních novin teprve premiéru, a zároveň se žádá, „aby tyto filmy byly staženy z našich kin“.³⁹

Teď už ovšem pohár trpělivosti přetekl i na druhé straně, čerstvě rozhořčené únorovými zákazy realizace nových scénářů Evalda Schorma, Jaromila Jireše a Pavla Juráčka.⁴⁰ Filmaři využili nebývale kriticky a až opozičně laděného IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů (27.–29. června 1967) a v otevřeném dopise tehdejšímu ministru kultury a informací Karlu Hoffmannovi, který ve svém projevu přečetl Václav Havel, se ostře proti skandalizaci svých kolegů ohradili (šlo dále o filmy Antonína Máši *Hotel pro cizince*, Jana Němce *Mučedníci lásky* a Juraje Herze *Znamení Raka*, všechny z roku 1966). „Proto kategoricky odmítáme projev poslance Pružince a upo-

37) Václav Macek, Jelena Paštéková, *Dejiny slovenskej kinematografie*. Vydavateľstvo Osveta 1997, s. 220, 264.

38) Dušan Hanák, *Moje krátké filmy (Z dopisu Janu Lukešovi)*. In: D. H., *3 scénáře*. LIKA KLUB, Praha 2005, s. 220. 39) Text interpelace vyšel pod titulkem *Velký den poslance Pružince* ve *Scéně* 15, 28. 3. 1990, č. 6, s. 5.

39) Text interpelace vyšel pod titulkem *Velký den poslance Pružince* ve *Scéně* 15, 28. 3. 1990, č. 6, s. 5.

40) Srov. např. Pavel Juráček, c. d. sub 26, s. 492.